

ARDEALUL JURIDIC

REVISTĂ DE DREPT ȘI DE UNIFICARE LEGISLATIVĂ, DOCTRINĂ,
JURISPRUDENȚĂ, LEGISLAȚIE COMPARATĂ

ORGAN OFICIAL AL PUBLICAȚIUNILOR JUDECĂTOREȘTI DIN ARDEAL ȘI BANAT

Revista apare regulat la 1. și 15.
a fiecărei luni ca publicațiune ju-
ridică și săptămânal ca organ de
publicațiune judecătorească

Abonamentul:

Pentru autorități, banci, instit. fin.
avocați etc.

Pe un an . . . . . 200 Lei
Pentru magistrați pe an 160 . . . . .
Un număr simplu . . . . . 8 . . . . .
Un număr dublu . . . . . 16 . . . . .
Un număr vechiu . . . . . 12 . . . . .
Revista apare săptămânal.

Redacția Strada Băei No. 13. — Ad-
ministrația: Str. Regina Maria Nr. 34
(Radio Reclam România S. A.) unde
se primesc abonamente și ori ce
cereri de adție.
TELEFON 630.

S U M A R U L :

1. Cărțile funduare de . . . . . Șt. Laday
2. Conflictul legilor locale din teritoriile
alipite și legile vechiului Regat de *Corneliu Botez*
Consilier la Inalta Curte de Casație
3. Octombriare de . . . . . *Wlad. Mavrodineanu*
Consilier la Curtea de Apel Târgu-Mureș
4. Reforma Agrară în Ardeal. Hotărârea Com. Ocol Sibiu cu Ob-
servațiuni de . . . . . *V. M. D.*
5. Jurisprudența stabilită de Inalta Curte de Casație. Complexul
pentru Ardeal și Bucovina. Secția I., II și III.
6. Ordonanțele Dir. Gen. al Justiției Cluj.

Despre cărțile funduare

(Urmare)

GAP. V.

Efectuarea inscripțiunilor

Dacă obiectul vre-unei inscripții îl formează sume numerice, atunci numerile vor fi scrise cu litere, de ex. două părți din trei, patru sute de florini. — Numerul banilor (diviziunea leului) prețurile de primire și valorile imobilelor (§. 52. g.), vor fi scrise numai cu numere. (Art. 166).

Pe foaia de sarcini, la o distanță aproximativ de un centimetru înaintea rubricii „observațiuni” se va trage o linie în jos, prin care se formează o rubrică nouă.

În rubrica aceasta vor fi scrise sumele creanțelor, cari grevează nemijlocit corpul de avere de Cf., și prin plata cărora una singură dată, grevarea încetează.

Dacă grevarea nemijlocită a corpului de avere f., constă din sume de bani, care însă se va plăti în interval de timp repetit d. ex. din rente, sau dacă nu constă din sume de bani, — atunci se va nota numai semnul general de grevare: „ „ „ „ — („ „ „ „)

La pozițiile sarcinilor, cari nu grevează nemijlocit corpul de avere de Cf. astfel d. ex. la înscrierile de subipotecă, sau la altele din foaia sarcinilor, cari arată numai schimbarea sau încetarea poziției anterioare, de ex. radiere, transmitere, șcl. — nu se va înregistra nimic în rubrica aceasta. (Art. 167).

Dacă la efectuarea vreunei inscripții conducătorul Cf. observă vr'o pedecă de Cf. sau vr'o greșeală de scris în dispozițiunea judecătorească, sau alt defect, despre aceasta e dator să raporteze oral șefului instanței de Cf., care va examina greșeala anunțată și o va îndrepta sau el însuși, sau dacă nu ar fi îndreptățit la aceasta, va îndruma pe conducătorul Cf., să înștiințeze în scris instanța de Cf. nedumeririle observate.

Dacă la vre-o inscripțiune se observă vre-o omitere expresie necorectă sau altă greșeală importantă făcută cu ocazia colajonării inscripțiunii cu deciziunea judecătorească, imediat i-se va adăuga observațiunea de corectare. Dacă aceste greșeli se observă numai după ce deciziunea a fost înmănată părților, aceasta se va raporta în scris instanței de Cf., și se va nota îndată, lângă locul cu greșeala, în urma căreia după eventuala ascultare a părților se va ordona îndreptarea cuvenită și se va înregistra sub numărul serial curent în formă de notă. Despre aceasta vor fi înștiințate părțile.

Locurile greșite nu vor putea să fie nici rase, nici să se facă ilizibile altfel, ci acelea vor fi arătate numai subliniindu-se.

Administrația biroului de expediție, precum în genere și gestiunea interioară a instan-

ter de Cf. se face conform normelor de administrație judiciară. (Art. 168).

La arhivă actele se păstrează în fascicole sub scoarțe tari, iar cele, cari se țin deolaltă, legate și șnuruite.

Dosarele referitoare la Cf., din aceeași comună se înregistrează în fascicole separate fără întrerupere, iar fascicola se înseamnă cu numărul Cf. a comunei; dacă nu este suficientă o fascicolă, cele următoare se deosebesc cu litere și fiecare act se înseamnă cu număr curent de arhivă, separat. Insemnarea arhivei se face astfel că sub numărul, fascicolei se va scrie numărul de arhivă ca număr, care semn se va scrie pe dosarul fiecărui act, așa de ex.: a X—450. Numărul de arhivă se începe cu I. la fiecare fascicol.

Coalele de înmănare, ori alte acte referitoare, sosite mai târziu, se vor anexa și coase.

Dacă vre-un act se referă la mai multe comune, acela se înregistrează în tabloul fascicolei acelei comune, în a cărei carte f., s'a efectuat inscripția principală.

Cauzele personale, ordonanțele scl. se înregistrează într'o fascicolă separată. (Art. 169.)

Oricine e liber să vadă coalele de Cf., jurnalul și arhiva în orele de birou fixate, cari vor fi arătate prin afiș, în biroul Cf.

Această axaminare se poate face numai în prezența unei persoane de birou, care e dator totdeauna să dea părților lămuririle cerute și să vegheze, ca actele și registrele arătate (puse la dispoziție) să nu fie mototolite, deteriorate, sau murdărite.

Nu se va admite mai departe nici unei părți, să ia copii, sau să întrebuințeze cerneală la scrierea de notițe scurte. (Art. 170).

Oricine are dreptul să ceară liberarea extractelor simple sau legalizate de pe acte. (Art. 171).

Dacă în modul arătat de mai sus au fost însemnate în același loc mai multe acte funduare, și dacă în baza vre-unui act de Cf. însemnat mai târziu, s'ar ordona biroului Cf. vre-o inscripție de Cf., conducătorul Cf. e dator să anunțe imediat pe șeful judecătoriei, că vre-un act de Cf. înaintat încă mai înainte își așteaptă rezolvirea.

Conducătorul Cf. e dator, când face nota marginală, să compare cele descrise în cerere cu conținutul coalei de Cf. și să examineze, dacă conform acesteia nu există vre-o nedumerire contra inscripțiunii cerută de Cf.

Dacă există încurcătură în Cf. adecă dacă descrierile din cererea nu se potrivesc cu situația din Cf., sau dacă vre-o creanță, ce urmează a fi radiată, este grevată scl., aceste piedeci vor fi expuse pe o foaie separată și foaia (nota de cercetare) se va anexa dosarului de Cf.

Dacă însă nu există piedeci, atunci se va scrie următoarea observație în dosul cererii: „Piedecă nu există”. (Art. 161).

Fiecare inscripțiune de Cf. se va efectua în rubrica a doua a foaii de sarcini astfel, că în prima linie se va pune data prezentării actului pe Cf. (Pr.), cu numărul de înregistrare (N. E.) — numerus exhibiti — și sub aceasta se va scrie complet și din cuvânt în cuvânt, — ușor cetibil și cu cruțarea posibilă a spațiului — inscripția admisă de judecător, și se va încheia cu o linie trasă cu cerneală peste toate rubricile paginei din foaie. Inscripțiunile vor fi scrise una după alta așa de des, ca să nu poată fi intercalat nimic între ele.

După întabularea dreptului de proprietate în același timp se vor face înregistrările necesare în registrul parcelelor de avere, în catalog și pe hartă. Dacă schimbarea nu se poate desemna pe hartă, atunci ea se va arăta în coală separată anexată la registrul parcelelor.

Dacă au încetat toate situațiile anterioare pe vre-o foaie, acelea vor fi tăiate cu o linie transversală și numerele seriale vor fi începute din nou. (Art. 162).

La fiecare inscripțiune se va înregistra în rubrica primă numărul serial (Nr. s.), care se va începe cu 1. atât pe foaia de proprietate, cât și pe cea de sarcini, și se continua în ordine aritmetică.

Dacă s'ar fi sărit peste vre-un număr serial, această greșală se va însemna la finele paginei foii cu semnătura șefului instanței de Cf.

Dacă vre-un număr seriare ar fi fost înscris mai de multe ori, această greșală va fi îndreptată prin adăogirea de numere fracționale, d. ex. $\frac{0}{1} \frac{0}{2}$.

Dacă în urma unei cereri de Cf., adecă sub un singur număr de înregistrare se înscriu mai multe acte de Cf., independente d. ex. câștigarea și ștergerea vre-unui drept, din cari fiecare formează iarăș obiect de transmisiune, grevare sau sistare, d. ex. mai mulți coproprietari cu cotele lor de proprietate, sau mai mulți cesionari sumul-cote ce li-se cuvin din vre-un capital hipotecar scl., aceasta

trebuie să se facă în articole separate, dintre cari fiecare va purta un număr serial. (Art. 164).

Numerile seriale nu au putere decizivă privitor la rangul din Cf., deoarece aceasta este determinată numai prin numărul de înregistrare anterior al cererii de Cf. (§. 61.)

Numerile seriale servesc mai ales pentru demonstrarea conexiunii, în care înscrisurile stau între ele; astfel numărul serial al înscrisurii posterioare referitoare la vre-o înscrisură anterioară se va scrie în rubrica ultimă sau de observație a înscrisurii anterioare cu cuvântul propriu, care să arate natura înscrisurii posterioare d. ex: cesiune 20., radiere 36., șcl. (Art. 164).

Dacă mai multe înscrisuri au rang egal prin aceea, că cererile de Cf. într'acest obiect au fost înaintate în același timp, împrejurarea aceasta se va menționa sub fiecare din aceste înscrisuri cu următoarea observație, de ex.:

N. E. 20 și 21 deodată, N. E. 19 și 21 deodată, N. E. 19 și 29 deodată.

Dacă vre-o înscrisură din foaia de proprietate are același rang cu vre-o înscrisură din foaia de sarcini din motivul suszis, se va invoca tot acolo foaia și numărul serial al înscrisurii, de ex.: Deodată cu N. E. 20; vezi C. 4. Deodată cu N. E. 19; vezi B. 8. (art. 165).

Din Cf. se pot libera, după cererea părților, două feluri de extracte:

a) copia coalei de Cf., în toată extensiunea;
b) extractul propriu zis din Cf., care conține numai pozițiile existente, și anume copiate din cuvânt în cuvânt în toată extensiunea lor; în acest extract se vor înscrie numai numerile seriale despre pozițiile încetate cu mențiunea împrejurării, că poziția introdusă sub acest număr a încetat.

Fiecare extract arată complet și fidel starea Cf. până în timpul, când se liberează, iar actele nerezolvate vor fi enumerate la sfârșitul extractului.

Dacă nu au expirat încă termenele din publicațiune, acest fapt va fi menționat lămurit în încheierea extractului.

Extractul din Cf. va fi învestit cu sigiliul biroului și cu semnătura șefului biroului de Cf., care e dator să garanteze pentru exactitatea și deplinătatea lui. (Art. 172.)

Fiecărui extract din Cf., dacă se cere, i-se va alătura continuarea lui în forma prescrisă în §-ul precedent, sau certificarea, că

în coala de Cf., referitoare, nu s'a introdus cerere ulterioară. (Art. 173.)

De pe toate actele de Cf., ce se găsesc în arhivă, de pe anexele lor, și de pe scrisorile aparținătoare, de ex. adeverințele de primire, se vor libera la cererea părților sau a autorităților copii simple sau legalizate. (Art. 174).

Extractele din Cf. și copiile de pe documente vor fi liberate în ordinea cererilor. Cererile, cari se pot face oral, vor fi trecute într'o condică, în care va fi trecută fiecare edițiune cerută, sub număr curent începând cu 1 Ianuarie a fiecărui an, și se va însemna data cererii petiționarului, obiectul, numărul și felul timbrelor înaintate.

Se va libera petiționarului, dacă cere, certificat despre aceasta, iar documentul liberat i-se va preda, dacă e cunoscut de vreun funcționar al biroului sau prezentatorului certificatului sus vorbit, cărora li-se vor restitui timbrele neutilizate și vor semna de primire în condica cererilor.

În condică vor fi trecute, cererile în scris, sosite dela părți, ori dela autorități și lângă ele se va însemna ziua în care li-s'au trimis documentele liberate. (Art. 175).

Registratorul e dator să vegheze asupra rămănerii definitive a hotărârilor instanței Cf. și să raporteze acestei instanțe, întrucât după rămânerea aceasta definitivă urmează a se efectua vr'o înscrisură sau radiere în cartea funduară. (Art. 176).

(Fine).

Dr. Laday.

Conflictul legilor locale din teritoriile ținuturilor aripite și legile vechiului Regat.

Alipirea Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei la Regatul României s'a făcut în virtutea principiului de autodeterminare a popoarelor prin manifestarea spontană și liberă a populațiunii române, constatată prin cunoșcutele declarațiunii ale Adunărilor naționale din aceste ținuturi dela 1918.

S'a împlinit astfel idealul urmărit de neamul Românesc, care năzuia de veacuri către unitatea lui națională, prin nimicirea granițelor nedrepte, care despărțeau în două pe fiii aceluiaș popor, zădărniciind împlinirea destinelor sale istorice.

Alipirea acestor ținuturi nu constituie deci un act de cucerire, ci de restabilirea națiunii române, în deplinătatea drepturilor sale coltuite și în marginele fruntăriilor ei firești, care trebuie să încercuiască și să protegă întreaga suflare a neamului.

Legile din 1919, prin care s'au consacrat actele Unirii Transilvaniei, Bucovinei și Basarabiei cu patria mamă prevăd că ele „sunt și rămân deăpururea“ unite cu România una și indivizibilă, în cuprinsul granițelor lor istorice și în puterea dreptului istoric

și de neam cum se rostea Sfatul Țării din Basarabia, prin votul de de la 27 Martie 1918, când a proclamat unirea ei cu România „pe baza principiului că noroadele singure să hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna“.

Războiul mondial care a avut de rezultat eliberarea atâtor popoare de sub jugul unor State asupritoare a însemnat triumful acestui principiu, căruia se datorește adunarea laolaltă într'un stat liber și întregit, a naționalității române.

Dacă Statul Român și-ar fi anexat provincii exclusiv formate din popoare străine, cu titlu de cucerire, în virtutea principiului anexiunii, ar fi urmat să le impună legislația sa națională. Dar chiar în acest caz, după doctrina admisă în dreptul internațional public, legile statului cuceritor nu se aplică ipso facto ¹⁾ pe teritoriul ocupat, ci trebuie ca o lege să intervină pentru abrogarea legilor străine și înlocuirea lor treptată sau totală prin legea națională.

În caz de eliberare de sub dominațiune străină a unor teritorii aparținând aceleiași naționalități reîntregite, situația acestora nu diferă din punct de vedere juridic. În acest caz însă preocuparea legiuitorului ordinar e de a înlătura niște legi impuse populațiunii desrobite de statul care a oprimat-o până la desrobirea ei, spre a o încadra sub regimul legilor naționale isvorâte din geniul și aspirațiunile comune ale aceluiaș popor. În acest caz, nu mai poate fi vorba ca autoritatea superioară a Statului, să impună unei părți din națiune, niște legi străine de firea și necesitățile ei morale. După cum a eliberat teritoriile pe care își avea așezarea sa istorică, tot așa își îndeplinește mai departe chemarea națională de a le scoate și de sub povara unor întocmiri legislative silnice, spre a o face să se bucure de binefacerile unei legislații unitare, sub imperiul căreia numai, un popor liber își poate afirma dezvoltarea lui normală și temeinică.

Dificultăți și de drept și de fapt au nevoit însă Statul nostru să nu extindă de la început aplicarea legilor din vechiul Regat asupra teritoriilor alipite.

Regularea mai departe a raporturilor juridice decurgând din legiurile locale care cărmuiau situația persoanelor ca și a bunurilor dobândite în puterea acestor legiuri, corespundea unor trebuințe superioare, de care Statul nostru nu putea face abstracțiune.

Legiurile locale, mai cu seamă cele privitoare la drepturile patrimoniale și alte interese de ordin privat continuă ași exercita înrurirea lor dominantă asupra conflictelor de drept existente sau care încă se mai pot naște din niște situațiuni contradictorii și complicate.

Ceace putea să facă Statul Român chiar de la început, era întinderea în tot cuprinsul României întregite a legilor privitoare la siguranța Statului și de poliție, cum și a codurilor sale penale. Putea și trebuia s'o facă, dar n'a făcut-o de cât parțial, deși principiul ordinii publice care stă la baza unor asemenea legi și la baza Statului însuși cerea ca să nu fie știrbită un moment în aplicarea sa, ordinea publică constituțională și legală neputând fi decât una și aceeași, cu toate urmările ei, în tot acest cuprins.

Prin dispozițiuni legislative concomitente cu actele unirii s'a edictat că sunt și rămân respectate

legile locale, afară de cazul când prin alte dispozițiuni legislative, se va crede necesară modificarea lor.

Această măsură transitorie a fost adoptată atât pentru Transilvania, cât și pentru Bucovina și Basarabia.

Treptat s'au modificat unele legi locale, iar altele au fost abrogate, întinzându-se în aceste ținuturi diverse legi de interes general și corespunzând unor nevoi mai urgente din vechiul Regat.

În special, atențiunea legiuitorului nostru a fost îndreptată asupra Basarabiei, unde a introdus câteva din legile de căpetenie ale Statului, cum e codul comercial, codul și procedura penală și legea timbrului.

Din legile speciale care cuprind și sancțiuni penale s'au introdus în toate ținuturile alipite, legea vămilor, legea jandarmeriei, legea monopolului Statului, legea sistemului de măsuri și greutate, codul silvic, codul justiției militare etc.

Pe măsură ce s'a simțit necesitatea alcătuirii unor legi de prevedere socială care lipseau din legislația noastră ca: legea vagabondajului și cerșetoriei, legea conflictelor de muncă, legea sindicatelor profesionale, legea pentru încurajarea construcțiunilor de clădiri, etc. li s'a dat aplicare în întregul Regat al României Mari cum se și cuvenea. Ele priveau în adevăr necesități de ordin general și de refacere totală a țării noastre, în plină frământare pentru a-și face așezarea pe baza unor principii democratice și sub înrăurirea unor curente de idei nouă și sociale care domină lumea întreagă.

România Nouă în preajma acestei refaceri se găsește în aceeași situațiune de drept și de fapt a tuturor statelor cari și-au mărit teritoriul lor sau care s'au încheșat, în haosul războiului mondial, din descompunerea unor mari imperii, prăbușite spre a face loc unei ere de libertate și dreptate universală.

Tendința, mai ales a popoarelor întregite, de a-și da o legislație omogenă, s'a izbit și se izbește continuu de conflictul produs între așezămintele locale și acele ale statului suveran.

Acest conflict s'a produs și în dreptul nostru unde au rămas încă în vigoare cele mai principale legiuri aparținând la trei state diferite, după cum s'a produs și în Franța, cu prilejul alipirii Alsaciei și Lorenei la această țară.

Acolo, ca și la noi, a trebuit să intervină o lege, aceia din 17 Octombrie 1918 asupra regimului transitoriu din Alsacia și Lorena, în virtutea căreia au fost lăsate în vigoare legile germane, în ansamblul lor, afară de acele părți introduse din legislația Franceză.

Aplicarea unei asemenea legi, a dat naștere la importante conflicte între legile locale și cele franceze, conflicte nu internaționale, dar *interprovinciale*, cum nu a mai fost, remarcă un scriitor, dela revoluția franceză din 1789 și care cereau o grabnică deslegare.

Legiuitorul francez a încercat să facă armonizarea lor prin legea din 24 Iulie 1921 care, având caracter interpretativ, se aplică instanțelor anterioare promulgării ei.

Principiul însă pe care se sprijină această lege e un principiu de drept internațional public care subsistă și în afară de ea.

Regulele conflictelor de legi, spune Niboyet, face parte din dreptul public, ele sunt regule de suveranitate. Deci regulele franceze se impun tribuna-

¹⁾ V. în acest punct cele arătate de noi în „Noul Codice de sedință jud. de ocol“ 1922, II No. 94 cu privire la legislația din sudul Basarabiei.

lelor din Alsacia și Lorena, soluțione consacrată și prin legea arătată mai sus.¹⁾

Acelaș spirit de rezistență pe care l'au arătat juriștii din Alsacia și Lorena contra introducerii legilor franceze în aceste provincii, sub cuvânt, că legile locale ar fi superioare, de pildă procedura civilă germană față de cea franceză, îl arată cu persistență și juriștii noștri din Ardeal, adapași lungă vreme la cultura juridică. Maghiară.

Considerațiunile lor însă nu pot fi admise pentru înalte rațiuni de stat. Statul Român, unul și nedespărțit, nu poate accepta niște instituțiuni prelinse locale, dupe cum nu se admite menținerea lor în Alsacia și Lorena, pentru că Franța întregită și suverană nu poate, supune un grup de juriști, să primească niște instituțiuni care, de și locale, în realitate nu sunt de cât instituțiuni germane, *impuse de învingător*.

Cu drept cuvânt, au susținut aceștia că ori cât de superioară ar fi o instituție germană nu poate fi pastrată în Alsacia și Lorena, decât sub condițiune ca ea să poată fi acceptată și în restul Franței și pusă în armonie cu instituțiunile ei.²⁾

Această chestiune constituie o gravă problemă care privește însăși reforma generală a legislațiunii, unificarea ei și care nu se poate rezolvi de cât pe calea *concesiunilor mutuale*³⁾ singura soluție rațională pentru o unificarea temeinică.

Ceeace ne-a determinat să scriem aceste rânduri este un interesant conflict ce s'a produs cu prilejul aplicării legii sistemului metric de măsuri și greutateși, extinsă în Ardeal, între această lege și codul penal, în o speță prezentată înaintea instanțelor judecătorești din Cluj, ale căror hotăriri au fost publicate în „Ardealul Juridic“ No. 17—922.

Tribunalul Cluj fiind chemat a statua în o contravenția la legea sistemului metric de măsuri și greutateși a făcut aplicarea art. 332 și 333 din codul penal al vechiului regat, în materie de înșelăciune, la care legea specială trimite, cu toate că în Ardeal codul penal maghiar n'a încetat încă a fi în vigoare

Curtea de apel din Cluj a anulat această sentință atât pe motiv de rea constituire a instanței de monopol, cât și pe motivul că textul penal român nu putea fi aplicabil în speță, ci legea penală maghiară, chiar dacă, zice Curtea, pentru acest delict, prevede în acest caz pedepse mai severe.

Nu ne aflăm, argumentează Curtea, în fața a două legiuri deopotrivă aplicabile în Ardeal, spre a fi loc la o interpretare în sensul art. 2 din codul penal român, ci a unui singur cod penal, cel maghiar, ne-abrogat, singurul aplicabil.

În consecință, Curtea din Cluj îndrumă Tribunalul ca, ținând seamă de dispozițiile penale ale noii legiuri ce are de aplicat — adică legea sistemului metric de măsuri și greutateși — să le pună

¹⁾ J. N. Niboyet, profesor de drept internațional privat la facultatea de drept și științe politice din Strassburg în lucrarea sa „Conflicts entre les lois francaises et les lois locales d'Alsace et Lorraine en droit privé.“

²⁾ Aviz dat de un grup de profesori de la facultatea de drept din Strassburg, reprodus în „Buletin mensuel de la Soc. de legisl. comparée“ No. 4—6—1922.

³⁾ V. acelaș Buletin, cu părerea lui Cheron, profesor la facultatea de drept din Strassburg, care de acord în parte cu A. Fissier, cu prilejul unei disertațiuni, a făcut critica procedurii civile germane, arătând imperfecțiunile ei în raport cu cea franceză.

în concordanță cu regulile de procedură și cod penal aflate în vigoare în Ardeal, *„în toate cazurile unde legea extinsă în aceste părți se referă la aceste*

DI. V. M. Dimitriu, distinsul adnotator al acestei deciziuni susține că, întru cât codul penal de crime și delictive în vigoare în Ardeal nu prevede faptul dedus în judecata Tribunalului Cluj, ar urma că infractorul să fie achitat de judecător, căci „pentru o infracțiune săvârșită în Ardeal dânsul nu poate aplica un text din alt cod penal de cât cel în vigoare și la care, dupe cum se vede, noua lege nu se referă. Să nu holărescă nu se poate, căci ar fi o denegare de dreptate“.

Concluziunea care deci s'ar impune inevitabil e *achitarea!*

Nu admitem această interpretare și cu atât mai puțin, argumentarea Curței de apel din Cluj. Spre a scoate mai în evidență punctul nostru de vedere, vom examina un alt caz asemănător.

Legea și regulamentul legii pentru încurajarea construcțiilor de clădiri prevede, în unele cazuri, că părțile, pentru exercitarea drepturilor lor se pot adresa prezidentului tribunalului pentru rezolvirea cererii lor în această materie, pe calea procedurii de referé prevăzute de art 66 bis din procedura civilă română.

Această instituțiune juridică însă e necunoscută în legislația Ungară, pe de altă parte legea pentru încurajarea construcțiilor de clădiri e aplicabilă în întregul regat deci și în Ardeal.

Iată un conflict între o lege ordinară ungară și alta aplicabilă în întregul Regat.

Se poate susține că ultima lege poate rămâne fără nici o aplicațiune, pentru că în legea ungară nu găsim procedura la care trimite?

Legile trebuie întreprelate în mod logic și în sensul ca să-și poate produce efectul lor. Ele în aplicarea lor nu pot rămâne o literă moartă.

O concordanță trebuie făcută între ambele legi de așa fel încât scopul legiuitorului să poată fi atins.

Spre a stabili această concordanță e necesar a observa o regula de drept public care, după noi, este determinată.

Legea de procedură civilă aplicabilă în Ardeal a încetat de a fi ungară. O dată ce Statul român și-a însușit-o ea a devenit națională ¹⁾ independent de obârșia ei, după cum organe oficiale ale Statului nostru au devenit și instanțele judecătorești aflătoare în Ardeal la alipirea lor.

Acest caz este analog cu acela când, în lăuntru aceluiaș stat, o lege nouă se substituie alteia, dar în loc să fie aplicată la totalitatea locuitorilor ei, i s'a dat deocamdată o aplicațiune numai parțială.

Când legea pentru încurajarea construcțiilor de clădiri aplicabilă în tot cuprinsul regatului se referă la art. 66 bis procedura civilă din vechiul regat, aceasta înseamnă că, chiar dacă procedura instituită de art. 66 bis nu se află și în legea fostă ungară, dispozițiunile ei se completează în acest punct, cu legea specială în sensul că procedura în chestiune e extinsă și în Ardeal, în cazurile prevăzute de legea specială.

¹⁾ V. în acest punct, privitor la executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în Ardeal, înainte de unirea cu România, cele arătate în „Noul Cod de sedință jud. de ocol“ III. No. 2122.

De altfel, mai multe din legile în vigoare în ținuturile alipite au fost hiar modificate de legiuitorul român intrucât ele devenise ale noastre.

Iar această interpretare își poate găsi realizarea ei prin faptul că în compozițiunea tribunalelor din Ardeal intră un președinte, ca și în compoziția tribunalelor din vechiul Regat, care poate exercita atribuțiile prevăzute de art. 66 bis din procedura noastră civilă, întrucât ea se efectuează tot de un magistrat român și în puterea unei legi excepționale de extensiune a competenței sale.¹⁾

Sub acelaș aspect trebuie privită și speșa dedusă în judecata tribunalul Cluj.

Se susține că în codul penal aplicabil în Ardeal nu există o dispoziție identică cu art. 336 ori 333 din codul penal al vechiului regat, care să pedepsească contravențiunea prevăzută de art. 39 al 3 din legea sistemului metric de măsuri și greutate. Dar ambele coduri penale sunt române și se aplică tot pe teritoriul statului român.

Legea penală din Ardeal tăcând se complexează cu dispozițiunile codului penal din vechiul Regat, extins asupra Ardealului, în acest caz special, prin o dispoziție expresă a legii sistemului metric de măsuri și greutate introdusă ulterior în această regiune a țării.

Să constituie o atare dispozițiune o inadvertență a legiuitorului? Să cuprindă legea sistemului metric de măsuri și greutate, în această privință, o lacună regretabilă, cum afirmă Curtea de Apel din Cluj, printr'unul din considerentele deciziei sale, redactată, de astfel cu o deosebită îngrijire? Ne îndoiim.

Legea sistemului metric de măsuri și greutate împreună cu alte legi, cu care e în strânsă legătură s'a întins în toate provinciile alipite României, prin decretul No. 4995 publicat în Monitorul Oficial No. 187 din 25 Novembre 1920. Ea deci era în vigoare în Ardeal, anterior modificării ce i-s'a adus prin legea publicată în Monitorul Oficial No. 38 din 21 Mai 1921,²⁾ care privește întregul regat.

În această lege nu există numai o singură dispoziție, ci o serie de dispozițiuni care trimit la codul penal și din care reesă cu evidență că e vorba de codul penal al vechiului regat, iar nu și de legiurile penale din Ardeal, sau Bucovina. Astfel, art. 39. al. 3 trimite la art. 336. acelaș text, prin al. 4 în caz de recidivă, crează, pe lângă amenda prevăzută, pedeapsa închisorii până la 5 zile, precizând că recidiva „va fi considerată potrivit art. 397. din codul penal“, art. 40. trimite la art. 332 și 333 din același cod; art. 41 prevede, că acela, care fără cădere s'ar fi dat drept verificator etc. „comite delictul prevăzut de art. 207 din codul penal, și se va pedepsi ca atare, cu pedeapsa prescrisă de acest articol din codul penal“.

Apoi legea prevede mai multe rânduieli de procedură penală care constituie o derogare la dreptul comun, atât după codul de procedură penală română, cât și cea ungară sau austriacă un întreg sistem de reguli, și deopotrivă aplicabile, în tot cuprinsul României, impuse de necesitatea unei constatări și urmăririi mai prompte și energice a infracțiunilor la această lege.

Actele, potrivit art. 44. se transmit direct instanțelor judecătorești „competente“.

Legea specială nemodificând și compunerea instanțelor de judecată e netăgăduit că ea e căr-

mulă de legile judecătorești în vigoare: română rusă, austriacă.

Cum după legea ungară în vigoare (reg. 800—916), forul prim în această materie trebuia alcătuit ca instanță singulară, suntem de acord în acest punct, cu Curtea de Cluj, că tribunalul trebuie compus cu un singur judecător.

Nu putem fi însă de aceeași părere în ce privește aplicarea textelor de cod penal, care nu pot fi decât ale vechiului regat, pentru că legiuitorul, în această privință și-a exprimat în mod destul de categoric voința, trimițând formal la aceste texte și creind chiar un delict special pedepsit de unul din ele, iar altă infracțiune agravând-o cu aplicarea regulei de recidivă din codul penal al vechiului regat.

Iar rațiunea pentru care legiuitorul a procedat astfel e destul de explicabilă. Deosebirea de texte, sau lipsa lor în celelalte legiuri pătând da naștere la controverse sau pătând face neaplicabile sancțiunile speciale ale legii sistemului metric de măsuri și greutate, legiuitorul a crezut util să păstreze dispozițiuni unice pentru tot cuprinsul României, și pentru atingerea acestui scop — la aceleași abateri și aceleași pedepse, a dat preferință dispozițiunilor respective din codul penal al vechiului regat.

Două considerațiuni trase din legea însăși ne fac să admitem, că aceasta a fost intențiunea sa, chiar dacă n'a mărunsit-o destul de fățiș.

Legea sistemului metric de măsuri și greutate în titlul VII. §. 3. „Dispozițiuni transitorii“ prevede diverse rânduieli privitoare la normele sistemului metric și la încadrarea personalului din Ardeal și Bucovina. Dacă ar fi înțeles să lase în vigoare și alte dispozițiuni din legile în vigoare în aceste ținuturi, avea prilejul să o facă la întocmirea acestui titlu, sau cel puțin la „Dispozițiuni finale“ din aceeași lege. Art. 54, prevede dimpotrivă, că toate dispozițiunile contrarii celor prevăzute în legea de față sunt și rămân abrogate. Deci legea n'a lăsat în vigoare decât acele dispozițiuni, care nu vin în contradicție cu ea. ori care va fi legea din care fac parte. Stabilirea lor constituie o problemă de drept pe care interpretul o poate face cu ajutorul principiilor ordinare cărora sunt subordonate chiar legile speciale, când nu cuprind anumite derogări.

Dar o probă — și aceasta e a doua considerație care donată ca legiuitorul a întrebuițat textele codului penal al vechiului Regat ca pe niște dispozițiuni unitare, e textul art. 38 care stabilind pedeapsa pentru infracțiunile la ea, statornicește că ea e aplicabilă „de nu va fi special“ prevăzută, pedeapsa judecătorească în această lege, alte legi și codul penal

Vrea să zică când legiuitorul a voit să lase în vigoare pedepsele din alte legi s'a exprimat formal.

Dar să presupunem în cazul ce ne preocupă, că dispoziții la fel care însă ar prevedea alte pedepse existând și în codul penal din Ardeal, legiuitorul n'a observat această împrejurare și a omis să facă concordanța necesară între ambele legiuri. Să presupunem că ne găsim în fața a două dispozițiuni penale asemănătoare din două legi naționale, de o potrivă aplicabile.

Care text va prevala? De sigur că acel care prevede pedeapsa mai blândă în speșă, codul penal al vechiului Regat combinat cu legea sistemului metric de măsuri și greutate, de o dată mai recentă.

Acest principiu îl găsim în adevăr înscris în

¹⁾ V. asupra acestui caz, o sentință a tribunalului Cluj publicată anterior tot în „Ardealul Juridic“.

²⁾ V. si M. Of. No. 34 din 18 Mai 1922, unde s'a publicat în nou, cu noua numerotare a articolelor de legi.

art. 2. al. 1. din codul penal al vechiului Regat care se ocupă de conflictul dintre două legiuiri de aceeași natură, întocmite succesiv.

Dar se va zice: ce caută în Ardeal aplicarea unui text din o lege în vigoare în vechiul regat?

Aci răspunsul se poate da lesne prin aplicarea principiilor de drept public ce am expus și fixat la începutul acestui articol.

Două legi penale vin în conflict, una locală aplicabilă în Ardeal, iar alta în vechiul Regat, la care s'a alipit Ardealul.

Conflictul acestor legi e de drept public și ca atare atinge însăși suveranitatea statului.

Nu vechiul regat a revenit Ardealului, ci Ardealul s'a absorbit în el.

Principiul care face ca lege locală și vremelnică să cedeze legii preexistente a statului suveran e așa de covârșitor, în cât ar fi să nesocotim o elementară regulă de drept public, dacă ne-am abate de la dănsul.

A ne abate, înseamnă a-l înfrânge, iar justiția română care e o emanație a suveranității naționale, nu posedă de nicăeri acest drept.

Corneliu Botez
Consilier la Înalta Curte de Casație

O lămurire

Domnul avocat Alex. Oteteleşeanu, într'un articol intitulat: „Problema unificării legislației“ publicat în „Curierul judiciar No. 35 din 15 Octombrie, 1922, arată între altele necesitatea de a se lua grabnice măsuri pentru traducerea legislației ungare rămasă în vigoare în Transilvania.

Aceasta — zice autorul articolului — ar constitui prima lucrare pregătitoare în vederea operei de unificare. Sunt de perfect acord cu d-l avocat A. Oteteleşeanu numai, în să aduc la cunoștință că aproape întreaga legislație ungară aplicabilă azi în Transilvania este deja tradusă în limba română. Această operă este datorită nu Ministerului de Justiție, ci inițiativei private, care cu slabe excepții, nu a primit nici un sprijin material sau moral din partea celor cărora în primul rând și ca o datorie elementară le incumba sarcina de a traduce în limba română. legile pe care avea să le aplice marele număr de judecători veniți din vechiul Regat, care nici nu le cunoșteau și nici limba maghiară nu o pricepeau.

Traducerea legislației din limba ungară era deci necesară din acest punct de vedere, mai imperios și mai de strictă actualitate; cu toate acestea cred — că ar fi trebuit să mai treacă mult timp, dacă inițiativa privată nu se manifesta. Astfel, în ceea ce privește traducerea întregii legislației de procedură penală, nu ar fi văzut lumina zilei în 1920 dacă nu am fi avut sprijinul „Curierului Judiciar“.

Dar revenind la afirmația d-lui avocat Al. Oteteleşeanu, că nu se poate face operă de unificare fără traducerea legislației din teritoriile alipite, adăug că numai traducerea legislației nu este suficientă,

Este necesar ca în comisiunile care funcționează deja pe lângă Ministerul de Justiție să figureze magistrați care să cunoască atât legislația din vechiul regat cât și cea din teritoriile alipite. Asemenea magistrați se găsesc în toate ținuturile, căci în trei ani de zile magistrații din vechiul Regat numiți acolo au avut tot timpul să cunoască materia și printr'o comparație să-și dea seamă de superioritatea uneia sau altei legislații. Prin forța lucrurilor ei au făcut deja studii pe care de aici înainte ar trebui să-l facă, membrii care figurează în comisiunile de legiferare. După câte știm nici un asemenea magistrat nu figurează în comisiunea pentru materia penală. Dar nu numai atât; dacă nu ne înșelăm, nu figurează nici cel puțin, vre-un jurist special în materia penală din Transilvania, deși această materie este cu mult superioară celei din vechiul regat. Dacă lucrurile se petrec așa, pot afirma dinainte că nimeni din cei ce compun comisia penală, de exemplu, nu va putea pune în evidență foloasele și dificultățile practice ivite în aplicarea legilor penale de aici. Pot afirma de asemenea că aceasta va constitui o lipsă care se va resimți în lucrarea ce se prepară acum. Pe de altă parte valoarea unei legislații nu se poate aprecia numai în urma unui studiu teoretic ori cât de asiduu și îndelungat ar fi.

Înăla de ce spuneam de la început, că singura traducere în limba română a legilor din Transilvania nu este suficientă pentru a prepara o bună unificare. Trebuie ca în comisiunile care funcționează deja, să ia parte și magistrați veniți din vechiul Regat în teritoriile alipite.

Wladimir Mavrodineanu,
Consilier la Curtea de Apel Târgu-Mureș.

Reforma Agrară în Ardeal

Comisiunea de expropriere Ocolul Sibiu

D-l Vasile F. Petrescu, judecător șef, președinte

Proces-Verbal No. 6. Iulie 1922.

Aplicarea legii pentru reforma agrară din Trans. Banat, Criș și Maram. Comunitate de avere. Composesorat de natură urbană art. 6 al 1, 2. Coproprietari, art. 11, 13, 24. Proveniența și natura juridică din p. d. vedere al calificării pământului de expropriat. Discuțiuni. Art. 7 din lege. Calitatea pământului. Norme pentru fixarea prețului, art. 50 din lege.

Hotărâre

Comisiunea, în numele legii

Constată că proprietatea Comunității de avere săsești din Hamba intră în prevederile legii R. A. din Transilvania art. 7. al. a și în consecință, declară expropriate pe seama statului, pentru cauza de utilitate publică, terenurile situate pe hotarul comunei Hamba înscrise în foaia funduară 1068 Hamba sub No. top. . . . . de întindere și situate astfel cum se indica în cartea funduară.

Excepțiază dela expropriere terenurile înscrise în foaia funduară Hamba No. . . . .

Fixează prețul pământului ce se expropriază după următoarele categorii :

Locurile de arătură și fână] 600 lei jugărul cadastral.

Locurile de pășune 400 lei jugărul cadastral.

MOTIVE :

Având în vedere lucrările efectuate în zilele de 5 și 6 Iulie 1922 și consemnate în procesele verbale respective, susținerile părților și actele dela dosar.

Având în vedere ca din acestea se constată :

1. În ceiace privește situațiunea juridică a proprietății din punctul de vedere al exproprierei :

Reprezentantul proprietății atât prin concluziunile orale cât și prin memoriul anexat la dosar susține, că această proprietate urmează a fi socotită ca composesorat de natură urbanială, care intră în prevederile art. 6. pt. 1, 2, L. R. A. din Transilvania și deci scutite de expropriere

Reprezentanții sătenilor cer exproprierea și susțin că pământul care este proprietatea comunității de avere săsească din Hamba, n'are proveniența pământurilor urbaniale; că aceasta a fost înainte vreme proprietatea comunei și cedat comunității săș și ce s'a obligat să facă slujbe comunei și să susțină poverile statului, cari afirmațiuni d-l reprezentant al proprietății le neagă și susține ca acest pământ nu a fost niciodată proprietatea comunei politice Hamba.

În ce privește administrația acestei proprietăți și modul cum se exercită folosința, reprezentanții ambelor părți de comun acord arată, că administrația se face conform statutelor de un comitet, iar folosința e a locuitorilor sași din comuna Hamba, cari au curte și vile de muncă.

Având în vedere aceste susțineri, Comisiunea urmează a preciza natura juridică a proprietății că aceasta este de natură urbanială

Considerând că proprietățile de această natură, derivate din pământurile folosite și muncite de iobagi și zileri și cari după anul 1848 prin legile cari desființau iobăgia au fost date în proprietatea celor ce le-au muncit, au fost sistematizate după anumite reguli cuprinse în deosebite legi și ordonanțe și distinct evidențiate

Considerând că în sprijinul susținerii sale reprezentantul proprietății nu face dovada provenienței și a celorlalte elemente cari califica proprietatea urbanială a foștilor iobagi

Că pentru a dovedi afirmația ar putea avea la îndemâna tabelele județene urbaniale și alte acte de evidență.

Ca din actele anexate nu reesă cele ce susține și că nici alegațiunea că Curtea de Casație din Budapesta a pronunțat hotărâri prin cari stabilește că aceasta proprietate urmează a fi socotită de natură urbanială, nu o justifică cu dovezi concludente; astfel fiind aceste susțineri nefiind dovedite urmează a fi considerate ca atare

Considerând că ceea ce determină caracterul unui composesorat este existența a mai multor proprietari asupra unui bun care se folosește în comun, că partea fiecărui coproprietar atâta vreme cât subsista starea de indiviziune, deci este materialmente confundată cu părțile celorlalți coproprietari nefiind individualizate și localizate pe teren, totuși dreptul de proprietate este precizat și exprimat printr'o unitate care reprezintă cota parte astfel ca fiecare copro-

prietar poate să dispună autonom de această parte a sa.

Considerând că autorul legii agrare sub acest aspect a privit composesoratul indicând prin art. 11, 13, 24, L. R. A. din Transilvania limitele intangibile ale exproprierei în asemenea cazuri în funcțiune de composesori (proprietari).

Având în vedere că în speta proprietatea, după cum se constată și din extrasele c. f. aparține „Comunității de avere săsească din Hamba” (Grundbesitzer Gemeinschaft des Hamscher sächsischen Vermögens) care se prezintă ca o entitate juridică independentă, fără a fi în raporturi de coproprietate asupra acestui punct cu alte persoane; ca deși exercitarea dreptului de folosință la un moment dat este stabilit, referitor la persoanele beneficiante, însă această folosință nu se exercita de beneficiatori în virtutea vre-unui drept exclusiv, transmisibil care să aibă la bază vre'o pretențiune de drept de proprietate, ci este variabilă și mărginită de anumite condițiuni, (să aibă curte, car, vite de muncă) cari dacă nu sunt îndeplinite nu permite exercițiul ei.

Considerând ca astfel întrucât nu se constată că asupra acestei proprietăți sunt mai mulți coproprietari cu drepturi de proprietate stabilite, aceasta urmează a fi socotită că aparține după cum este și întabularea în cartea funduară „Comunității de avere săsească din Hamba” apreciată ca o persoană juridică.

Având în vedere ca persoanele juridice se clasifică deosebindu-se în 2 categorii cele cu caracter public și cele cu caracter privat, pentru a stabili această distincțiune trebuie căutat dacă „instituțiunea funcționează în virtutea unei delegațiuni a puterilor publice ca un mod de acțiune a autorităților publice”, întrucât în caz contrar după cum spune distinsul profesor d-l Planiol (Toma I.)

„Ori ce altă instituțiune nu poate să fie decât privată pentru că este o formă a energiei și inițiativei simplilor cetățeni lucrând în numele lor particular”.

Considerând ca această comunitate de avere există și are destinațiune de a satisface interese colective particulare urmează a fi clasificată în categoria persoanelor juridice cu caracter privat prevăzute de art. 7. al. a legea reformei agrare din Transilvania, care nu intră în prevederea excepțiunii edictate de art. 6. al. 2. L. R. A. din Transilvania, ce privește composesoratele cu coproprietari definiți, întrucât admitând că ar intra în această categorie, în cazul aplicării art. 11, 13, 14. L. R. A. din Transilvania nu s'ar putea calcula limita până la care exproprierea este incuviințată deoarece ar lipsi elementul esențial, care este subiectiv și în funcțiune de coproprietarii indivizi ai composesoratului.

II. În ceea ce privește situațiunea, întinderea, alegerea și stabilirea terenurilor expropriabile și a celor ce rămân neexpropriati :

D-l reprezentant al proprietății susține ca această proprietate intră în prevederea art. 6. al. 2. L. R. A. din Transilvania și că deci nu este expropriabil de cât terenul arătura înscris în cartea funduară Hamba foata No. 1068 sub No. top. . . . .

D-nii delegați ai sătenilor cer exproprierea întregului pământ cultivabil, fără excepțiune.

Situațiunea terenurilor, întinderea, destinațiunea și felul de folosință de prezent s'a stabilit procedându-se la identificarea datelor cărților funduare cu plusurile existente precum și controlarea acestora cu arăturile părților.

Comisiunea având în vedere că proprietatea comunității săsești din Hamba se compune . . .

Urmează a declara expropriabil în baza art. 7. lit. a întregul pământ cultivabil, scăzându-se terenurile înscrise în foaia fonduară Hamba, în complexul pământului expropriat conf. art. 17. L. R. A. din Transilvania.

III. În ceea ce privește valoarea pământului expropriat :

D-1 reprezentant al proprietății cere. . . . .

D-nii delegați ai sătenilor susțin ca prețul cerut este prea ridicat și lasă la aprecierea comisiei fixarea unui preț în prevederile legii

Comisiunea având în vedere susținerile părților, datele consemnate în procesul-verbal din 6. Iulie 1922 și văzând disp. art. 50 L. R. A. din Transilvania

Considerând ca din aceasta se constată că prețurile de vânzare, în 1913 au fost după calitate între 200—600 (cor.) respectiv lei, pentru arătură 400—1000 coroane (lei) pentru fâneț, 100—500 cor. lei, pentru pășune, că în ceea ce privește calitatea pământului aceasta este de o calitate mijlocie și clasificată în clasele pentru calcularea venitului net cadastral.

Fixează prețul terenurilor expropriabile după cum urmează:

Arătura și fânețe 600 lei, jugărul cadastral. Pășunea 400 lei, jugărul cadastral.

Sibiu, 6 Iulie 1922.

Observațiuni. Reforma Agrară, acest puternic razim al solidarității noastre naționale se poate cu dreptul numi o realitate. Conștiințind legătura muncitorului țaran cu pământul ce-l muncește, cu țara ce-o apară, legea această se aplică cu adevărat în tot copriusul României tuturor românilor.

Nu cunosc stadiul lucrărilor de expropriere și de improprietărire din restul țării; ce privește Ardealul progresele sunt vădite, judecând și după protestările ce curg contra aplicării, ca și nemulțumirile celor interesați care iau uneori forme amenințătoare. Lege cu aplicare vremelnică ca și trebuința socială ce satisface, ea este izvorâtă dintr'o simțită nevoie națională și dictată de cea mai echitabilă și sfântă armonie socială.

Alcătuită în conformitate cu rezoluția de la Alba-Iulia, din 1918, Reforma Agrară din Ardeal, este perfect constituțională căci are la bază dreptul de expropriere al Statului pentru cauză de utilitate publică. Și totuși în Ardeal această lege a declanșat furtuni de indignare; proteste ce au trecut granițele, fiind hotezată lege de confiscare de către latifundiarul medieval, cari au stăpânit cum au vrut până mai ieri frumosul Ardeal; dar care țin să probeze, că rămân ceea ce au fost totdeauna — dușmanii ireductibili ai neamului nostru. Fără a stabili vre'o neegalitate între naționali și streinii deținători ai unor pământuri exploatate fără să le muncească, legea intervine și egalează dreptul la proprietate cu acel al lucrării acestui pământ de către toți țăranii români sau supuși români. Dreptul de proprietate fără a fi făgăduit este

înlocuit cu restituirea valorii lui în bani sub garanția statului. Modalitățile ca și chestiunile de detaliu al aplicării prin lege al acestor principii, țin de dreptul de dispoziție suveran al Statului nostru. Vorbă nu poate fi de intervenție streină în regularea unor astfel de raporturi interne, fie chiar Liga Națiunilor. Se înșeală cei ce cred așa ceva și cari asistând la dărâmarea unor prerogative din alte vremuri își ascund neputința cu astfel de amenințări puerile sau aruncând anateme de dezaprobare publică asupra unei legi, ce n'are alt cusur de cât acela de a nu le fi pe plac.

Pedicular principiale li se opun însă textele de lege categorice. Greutățile isvorâte din însăși natura reformei agrare ca: interpretări greșite, false probațiuni la calificarea juridică a pământurilor etc. sunt învinse prin priceperea și devotamentul comisiilor de ocol și județiene, și legea se aplică. Sprijinită în parte pe institutia cărților funduare, reforma agrară în Ardeal se înfăptuește zi de zi. A trecut abia un an de la punerea în aplicare a legii și exproprierea este aproape terminată, iar în unele părți însăși improprietăriră este făcută.

Cu câte sacrificii, muncă și abnegație s'a ajuns aci, ne-ar putea-o spune magistrații prezidenți de comisiuni, dar mai ales Directorul General al Agriculturii din Cluj *D-1 Emil Petrini*, un admirabil cunoscător al principiilor acestei legiuiri în mecanismul cel mai complicat al aplicării ei în concret. Nu s'ar fi putut găsi, credem, un altul ce să-i egaleze competența în a prezida aplicarea acestei reforme aci, deoarece el este acela care a studiat întregul ținut expropriabil al Ardealului cu mult înainte și tocmai în vederea pregătirii acestei reforme la a cărei înfăptuire a luat parte.

Cum nimic nu este perfect din mânele omului și această lege de care ne ocupăm, explicată destul prin regulamentul ei de aplicare, conține totuși texte cam obscure în sensul că sunt susceptibile de înțelesuri diferite. Pentru ca experiența prezidenților de comisiuni de expropriere să nu fie prea greu încercată, în vederea mai ales a urgenței în aplicare care este de esența legii și ca diferitele interpretări de texte să fie armonice și să nu depășească intenția legiuitorului, care a fost ca celor mulți și lipsiți să li se atribue de către stat cât mai mare întindere din pământul ce li se cuvine.

Directorul Agriculturii din Cluj, direct sau în numele Ministrului, a explicat comisiunilor de expropriere prin zeci de circulări interpretative, aproape toate textele ce s'ar preta la înțelesuri diferite cu privire la aplicarea lor în concret. În numerele viitoare ale revistei vom începe publicarea unora dintre aceste importante circulări atât de folositoare aplicării legii de reformă Agrară în Ardeal.

Referindu-ne la hotărârea Comisiunii de inpropri.

al ocolului Sibiu, pe care o publicăm mai sus, în speță este vorba de natură juridică a pământului de expropriat, care a fost precizat după acte și susținerile părților interesate înaintea instanței de expropriere. Bazându-se pe date scrise, mărturii etc. culese la fața locului, Comisiunea a trebuit să restabilească dacă în fapt moșia era proprietatea unei persoane juridice în sensul art. 7. al. a) legea agrară și intră în categoria celor expropriabile, sau face parte dintre posesoriatele de natură urbană care potrivit art. 6. lit. 1 și 2 urmează a fi scutite de expropriere.

Bine argumentată în fapt și juridic motivată hotărârea aceasta stabilește și oarecari principii generale scoase atât din documente necontrazise, cât și prin interpretare strictă a legii în conformitate cu principiile generale de doctrină și mai ales a regulamentului legii de reformă agrară care sub art. 6. (pag. 9.) prezintă prin definițiuni explicite înțelesul cuvintelor: urbană, posesorat etc.

Mai rezultă din citirea acestei hotărâri că primirea și interpretarea textelor legi ca și experiența juridică a președinților Comisiunilor de expropriere sunt supuse la adevărate încercări, când mai ales au de luptat și cu reaua credință în documentare ca în cazul prezent.

BCU Cluj V. M. Dim.

JURISPRUDENȚĂ STABILĂ

De

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE Complectul pentru Ardeal și Bucovina

Sumarul spețelor decise. Secția I. II. III.:

- Pretențiune de salar.** Greșită stabilire în fapt, dacă poate constitui un motiv de reviziune. Enumerare de motive taxativă. §. 503 pr. civ. austriacă. Calificarea acțiunii în stabilirea salariului §. 228 pr. civ. Aust. Procedură defectuoasă în apel. Tranzacțiuni asemănate actelor notariale. Condițiuni de formă. Interesul legii timbrului §. 204—206, 328 pr. civ. austr. §. 158 și urm. C. C. Austr. (Deciziunea No. 234—1922).
- Drept de proprietate.** Ordonanța M. R. 4000/917. Eroare asupra ei. Rea credință §. 440 pr. c. Dobândirea propr. prin întabulare anterioară. Imprejurări de fapt. Ponderarea probelor. (Dec. No. 343/922).
- Suspiciune legitimă.** Pretor delegat la judecătoria și totodată delegat ca procuror. Respingerea cererei. (Decizia No. 864—1922).
- Opoziție penală.** Neprezentarea acuzatului la prima judecată din cauză de forță majoră. Admisibilitatea opoziției §. 427. al 3. pr. pen. austr. (Deciziunea No. 906—1922).
- Licitațiune.** Comerciant. Cerere de ridicarea prenotării licitațiunii și depunerea pretențiunii în deposit judecătoresc. Dosar dispărut. Recurs contra deciziei instanței apelative. Neadmisibilitate. Art. 54 din legea LIV. din 1912. (Dec. No. 124/1922).
- Căsătorie.** Separațiune de pat și masă. Tardivitatea cererei de separațiune. §. 85 și 100 din legea matrimonială. Valorificarea dreptului, în mod subsidiar (Dec. No. 119—1922).
- Recurs în nulitate.** Neacceptarea lui de Curtea de Apel §. 384 al 5 și 6 pr. pen. Befia completă. Necomunicarea către acuzat a sentinței în scris. Calif. infr. §. 385 punct 1. b. Reducerea pedepsei. Înlăturarea mijlocului de apărare de Curtea de Apel. Art. 384 al. 9.

comb. cu §. 428 pr. p. Aprecierea dovezilor. Observarea cadrelor legii §. 91. C. pen. (Decizia No. 927—1922).

Impozit. Agent comercial. Nearătarea în sentință a bazelor impunerii. Examinarea superficială a faptelor. Contribuabil deja impus. (Deciziunea No. 224/1922).

Dreptul de vânat. Dacă comuna poate stabili condițiunile arendării dreptului de vânat. Stărpirea prin otrăvire a paserilor răpitoare. Interes comun. (Decizia No. 192/922).

axe de timbru. Cesiune scoasă din vigoare. Dacă și fără obiect se poate cere ștergerea taxei. Recurs neîntemeiat. (Deciziunea No. 433—922).

Lăsământ. Moștenitor legitim în baza spuselor martorilor de ultimă voință. Necontestarea acestei stări de rudenie mai apropiate. Condiții de admitere ale recursului în baza patentei din 1854. Neaplicarea lor în speță. (Deciziunea No. 56—1922).

SECȚIUNEA I.

Decizia No. 234—022

Bucovina

Dosar No. 636—922

În procesul comunei Boian reclamantă reprezentată prin avocatul Dr. Dutzak în contra lui Konrad Stupnicki din Cernăuți intimat reprezentat prin avocatul Dr. Lang pentru stabilirea inexistenței pretențiunii de salar.

S'a luat în cercetare reviziunea reclamantei în contra deciziei tribunalului Cernăuți din 6 Octombrie 1920 Bc. IV. 408—20 confirmatoare sentința judecătorei Cernăuți din 23—III. 1920 C. IX. 758—20—prin care nu s'a admis cererea din acțiune.

În lipsa părților s'a ascultat referatul Dlui Consilier Dr. E. Mandicevski. Curtea deliberând asupra motivelor de reviziune indicate fără citirea unor cazuri din § 503 pr. civ. simplamente numai prin cuvintele „greșită aplicarea legii, defectuzitatea procedurii în apel și greșite stabiliri în fapt dintre cari motivul cel din urmă nu este admis de lege, care în § 503 pr. civ. enumeră taxativ motivele din cari deciziunea instanței de apel se poate ataca prin reviziune, de unde urmează că nefiind în acea dispozițiune citat și motivul de greșită stabilire în fapt, reviziunea în privința aceasta nu s'a desvoltat conform legii, deci nu se poate lua în seamă; iar în ce privește celelalte două motive, corăspunzând motivelor de reviziune din § 503 cifra 4 resp. 2 din proc. civ. aceste motive se desvoltă astfel:

a) Motivul întâi, că instanța de apel care a admis calificarea acțiunii ca o acțiune în stabilire conform § 228 din Pc., totuși a negat interesul legitim al comunei că stabilirea să se facă de îndată, ceace nu este exact, nefăcându-se în cele două acte notariale asupra contractului de servicii plata sumelor cerute ca salar dependente dela dovada prestațiunii serviciului, dar instanța de apel nici n'a luat în seamă, că declarând intimatul la începutul anului 1920, intrarea sa în serviciu, intimata a refuzat să-l primească referindu-se la denunțarea ei anterioară, resp. la destituirea intimatului din post, la ce intimatul a răspuns amenințând cu urmarirea pretențiunii sale prelinse pe cale executorie.

În afară de aceasta e și deciziunea în fond greșită, din motive juridice bazate pe greșită interpretare a dispozițiunilor contractului de servicii și pe greșită aplicare a legii în dispozițiunile codului civil asupra contractului de servicii, de unde deduce reviziunea și

b) motivul de defectuositate a procedurii în apel luând în seamă următoarele considerente:

Conform § 3 din legea pentru notariat din 25 Iulie 1871 Nr. 75 f. I. i sunt asemenea transacțiunilor încheiate înaintea instanțelor Judecătorești declarate exigibile acele acte notariale, în cari s'a stabilit o datorie în bani sau alte lucruri fungibile și în cari s'a denumit exact persoana celui în drept cum și cea a debitorului, justă cauză, obiectul și termenul prestațiunii, întrucât debitorul în însuși acelaș act a consimțit, la exigibilitatea actului cu privire la datoria recunoscută de el.

În actul notarial asupra contractului de serviciu din 5/12—1911 No. 4496. 912 No. 13.786 a dat garentul George Bancescu în numele comunei reclamante consimțământul ca acel act notarial cu privire „la toate obligamentele de plată ce le-a luat comuna cu aceasta asupra și” să fie în contra comunei de îndată exigibil conform § 3 din legea notarială.

Cum însă conform cu textul mai sus citat al § 3 din legea notarială acea dispozițiune nu prevede exigibilitatea în act notarial decât numai pentru o datorie „stabilită” și „recunoscută de debitor” e clar, că datoria asupra căreia exigibilități părțile convin într'un act notarial, trebuie în timpul instrumentării actului să fie deja existentă, deși eventual încă nu scadentă. Aceasta se recunoaște și din dispozițiunea prin care legea astfel de acte notariale cu privire la calitatea lor ca titlu executoriu le asimilează „transacțiunilor încheiate înaintea instanțelor judecătorești, cari conform cu § 203—206 din proc. civ. și 1580 și ur. din codul civil asemenea se pot face numai în aceleași condițiuni. De unde urmează, că în timpul încheierii contractului de serviciu, încă nu poate să fie vorba despre o datorie în salariu a patronului deja existentă în afară dacă acesta expres s'ar fi obligat la plată anticipativă a salariului (§ 1154 din c. c.) ceea ce în cazul de față părțile n'au susținut, dar nici nu reese din actele notariale respective, nu s'a stabilit o atare datorie nici n'a fost ea de debitor recunoscută. Convențiunea asupra duratei serviciului și mărimii salariului promis nu ajunge.

Deci nu corespunde cele două acte notariale menționate condițiilor din §. 3 legea notarilor și nu se poate admite exigibilitatea lor de îndată cu toate că acele acte conțin clauzula obișnuită de exigibilitate de îndată, care clauzulă fiind împotriva legii, nu poate să procure părții nici un drept.

Ne putând deci intimatul cu drept să se folosească de acea clauzulă e clar, că instanța de apel exact a aplicat legea în dispozițiunea § 328 din pr. civ. declarând că comuna reclamantă n'a dovedit interesul legitim în stabilire de îndată, având ca să aștepte intentarea acțiunii în prestațiunea plății salariului ce o pretinde intimatul, căci neavând cele două acte notariale calitatea de acte executorii în sensul §. 107 din legea executorilor, amenințarea intimatului cu urmărirea pretențiilor sale pretinse pe cale executorie trebuie să rămâie fără efect.

Acțiunea în stabilire, care nu împlinește condițiile legale §. 228 din proc. civ. trebuie deci respinsă din motive de drept de procedură; nefiind așa cazul de a se ocupa și de fondul cauzei să trece celelalte expuneri ale reviziunii cu vedere, de unde urmează și neînsemnătatea plângerii reviziunii asupra defectuosității de procedură care în esență nu există.

Considerând, că așa fiind reviziunea nemotivată

nu se poate admite, iar în ce privește cheltuielile de judecată o hotărâre nu află loc, deoarece partea adversă astfel de cheltuieli n'a cerut.

Pentru aceste motive. Curtea decide, în numele legii reviziunea nu se admite.

Decizia Nr. 343/922

Ardeal

Dosar Nr. 686/921

S'a luat în cercetare cererile de reviziune ale intimaților Gheorghe Bibernik și soșii și a intimatului Gheorghe Roth înaintate în contra sentințet tribunalului Ibașfalău No. 1919. Pf. 1606—9 în procesele împreunate și intentate de către reclamantii Nicolae Tobocariu și soția și alții, pentru recunoașterea dreptului de proprietate.

S'au prezentat din partea intimaților Dl. avocat Dr. Acker iar din partea reclamantilor Dr. Cornea, avocat. S'a ascultat referatul oral făcut în cauză de către Dl. Consilier Dr. T. Radu, după care Dl. avocat Dr. Acker a cerut din partea intimaților admiterea cererii de reviziune, iar Dl. avocat Cornea a cerut din partea reclamantilor a nu se admite această cerere și cheltuieli. Înalta Curte, deliberând asupra motivelor cererilor de reviziune, de care intimații, fără de a preciza exact, vre-o violare de normă de drept din partea instanțelor de fond, în esențial se resrâng la repetarea motivelor depuse în apelurile lor înaintate contra sentinței în instanțe, plângândă se în general pentru greșita apreciere a deosebitelor circumstanțe ivite în procese, pe lângă aceasta intimații Gheorghe Bibernik și soții în deosebi gravaminează stabilirea relei credințe a lor și în consecință acestei stabiliri, neaplicarea §-lui 440 lea, a cărei dispozițiuni, cu atât mai adins trebuia aplicat în favorul lor, cu cât în urma constatării instanței de apel, ambele părți adică atât reclamantii, cât și intimații cumpărători în al doilea rând au fost la fel în eroare în privința dispozițiilor ordoonanței No. 400—917 E) iar intimatul Georghe Roth se plânge mai cu seamă, fiindcă cu nebagarea de seamă a dispozițiilor §-lui 863 c. c. a. nu s'a dedus din faptele concludente ale reclamantilor, că dânsii ulterior au renunțat benevol la cumpărările lor relativ la imobilele în chestiune.

Având în vedere, că instanțele de fond au stabilit toate faptele semnificative în proces cu intensiva apreciere și ponderarea tuturor probelor și circumstanțelor ivite în proces, iar pentru felul aprecierii reviziunea nu e admisă, făcând aceasta instanțele de fond cu propria lor autoritate.

Având în vedere, că și concluziunile relativ la rea credința intimaților cumpărători de al doilea rând, aflându-se de corecte, n'au violat instanțele de fond normă de drept nici prin neaplicarea §-lui 440-lea deoarece prin dispozițiunea acestui paragraf singur proprietatea acelu cumpărător dintre doi se scutește, care pe lângă aceea, că a cerut mai înainte intabularea dreptului său, a câștigat proprietatea cu bună credință.

Având în vedere, că și acea concluziune a instanței de fond, că presupunând egala eroarea părților în privința dispozițiilor susmenționatei or. donanțe, desavantagiile acestei eroare cad în sarcina intimaților cumpărători în al doilea rând, care aveau datoria unei mai mari precauțiuni, — asemenea este corespunzătoare normelor de drept material.

Considerând în fine, că în ce privește plângerea intimatului Gh. Roth pentru nebagarea de

seamă a dispozițiilor §-lui 863:c. a. Și aceasta se află de nefondată; deoarece după acest §, voința declarată în mod tacit, numai în urma unor astfel de fapte și acțiuni se poate constata, care pe lângă cumpănirea tuturor circumstanțelor, nu lasă nici un motiv rațional de îndoială, iar faptele reclamanților stabilite și anume, că au primit taxele lucrurilor și că au părăsit posesiunea imobilelor cumpărate, între împrejurările indicate de instanța întâi, încă nu constituiesc astfel de fapte concludente neîndoelnice.

Considerând, că astfel fiind, toate plângerile intimajilor se arată de nebazate.

Pentru aceste motive în numele legii.

Înalta Curte nu admite cererile de reviziune a intimajilor Gheorghe Bibernik și consoții și a intimajului Gheorghe Roth, înaintate contra sentinței trib. Ibașfalău No. 1919 C. f. 1606/9 și obligă pe intimajii Gheorghe Bibernik și consoții cât și pe intimajul Gheorghe Roth ca în 15 zile sub greutatea de execuție să plătească reclamanților câte 500 (cinci sute) lei spese de reviziune.

SECȚIUNEA IIa.

Decizia Nr. 864—1922. Ardeal Dosar 644—1922.

S'a luat în cercetare cererea de strămutare a acuzatului Dimitrie Crișan locuitor în Arad în care cere delegarea altei judecătoria în locul celei din Siria în procesul intentat de acuzatorul Romul Capra.

În lipsa părților.

S'a ascultat raportul dlui consilier N. Stănilă dl. procuror dr. I. Popp.

Deliberând. Având în vedere că acuzatul cere delegații altei judecătoria pe motivul că acuzatorul e pretor în localitatea Siria și totdeodată procuror delegat la acea judecătoria.

Că motivul invocat nu constituie o legitimă suspiciune.

Că magistratul acelei judecătoria ar fi preocupat și că astfel nu s'ar putea aștepta dela dânsul o hotărâre dată fără înțeles.

Că astfel fiind nu obvine în speță nici unul din cazurile înșirate în art. 29 proc. pen.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii: Respinge cererea acuzatului Dimitrie Crișan de a se strămuta procesul său intentat de acuzatorul Romul Capra dela judecătoria de ocol Siria la altă judecătoria.

Decizia 906—922 Bucovina Dosar 2601—921.

S'a luat în cercetare în cauza penală în contra lui Ioan Antonia și Michail Recklo pentru crima de furt, recursul în nulitate precum și opoziția ambilor acuzați în contra sentinței tribunalului Cernăuți din 29 Septembrie 1921. Nr. IV. 5516—20, prin care au fost condamnați în lipsă să sufere pedeapsa de carceră grea în durata de câte 8 luni.

S'a ascultat raportul dlui consilier dr. C. Chiselită precum și dl. procuror dr. Silviu Popp în concluziuni.

Deliberând, Asupra motivului de opoziție, că ambii acuzați au fost împiedicați prin o piedică neînlăturabilă de a se prezenta la ședința de judecată.

Curtea, Având în vedere, că ăeste probat prin dispozițiile martorului Hreșea Buhai; că pe timpul ședinței de judecată era bolnavă maica acuzatului de tifos și acuzatului pentru pericolul de răspândirea infecțiunii îi era oprit de a părăsi casa.

Având în vedere, că prin depozitiunea martorului Joicu Antoniac este probat, că în acelaș timp acuzatul Ioan Antoniac însuș era bolnav de tifos.

Considerând, că așa dară este probat, că acuzații nu s'au putut prezenta la ședința de judecată din cauza unei piedici înlăturabile (§ 427 alin. 3. pr. pen.) trebuie de admis opoziția acuzațiilor fără ca să mai fie de trebuință de a lua în cercetare motivele de recurs.

Pentru aceste motive Curtea: Admite opoziția acuzațiilor în contra sentinței Tribunalului Cernăuți din 29 Septembrie 1921 Nr. IV. 5516—20 prin care au fost condamnați în lipsă și dispune ca să se fixeze din nou o ședință de judecată pentru desbateră și judecarea acestei cauze.

Decizia Nr. 124/922 Ardeal Dosar Nr. 333/922

În procesul de execuție a părților Casa de păstrare Tiszaujlak Roza Ackerman.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Roza Ackermann în contra deciziei Trib. Sătmar Nr. G. 3072/921.

Deliberând, Asupra recursului soției lui Samuel Mandel născ. Roza Ackerman contra deciziei N-rul G. 3072/921 a Tribunalului Sătmar ca instanță apelativă în cauza de execuție contra casei de păstrare din Tiszaujlak.

Curtea, A avut în vedere următoarele considerațiuni: Recurenta a cerut radiarea pretențiunii băncii Casa de păstrare din Tiszaujlak și stabilirea sumei pretențiunii numitei bănci pentru a o depune în deposit judecătoresc. Judecătoria de ocol Halmey ca for fonduar însă a respins cererea pe motiv că dosarul a rătăcit și până la 27 August 1921 încă nu se aflase.

Contra acestei decizii a făcut recurs numita recurentă pentru că persoane străine își întemeiază drepturi pe licitațiunea afirmativă și asta e foarte dăunător pentru recurentă ca comerciantă micșorându-i creditul. Tribunalul Sătmar însă a schimbat deciziunea atacată într'aceea că a îndrumat pe recurentă cu cererea de radiere a prenotării a licitațiunii pe calea procesului civil ordinăr, deoarece condițiunile radierii în urma disparițiunii dosarului fonduar altcum nu se pot constata.

Recurenta contra acestei decizii a înaintat recurs la instanța supremă.

Considerând însă că conform § 40 al legii 54 din 1912 contra deciziei instanței apelative recurs nu se poate întrebuița și astfel prezentul recurs ca neadmisibil urmează să fie respins.

Pentru aceste motive curtea în numele legii Respinge recursul recurentei Roza Ackerman contra deciziei Tribunalului Sătmar ca instanță apelativă Nr. G. 3072/921.

Decizia Nr. 119 922 Ardeal Dosar Nr. 249 922

În cauza de divorț a reclamantului Ioan Copândeian contra intimătei Ana Crișan.

S'a luat în cercetare cererea de revizuire făcută de intimată în contra sentinței Curții de Apel Cluj Nr. C. 639/67—1921.

Deliberând, Asupra motivelor recursului în cașajune a intimătei Ana Crișan în procesul de divorț contra statului ei Ion Copândeian reclamant.

Curtea, A avut în vedere următoarele considerațiuni.

Contra sentinței Curții de Apel intimată a înaintat cerere de revizuire pe motiv, că s'a călcat legea, cerând schimbarea sentințelor instanțelor inferioare, respingerea acțiunii reclamantului, desfacerea căsătoriei numai în urma cererii reconvenționale a intimății și condamnarea la spese a reclamantului.

Conform sentinței Tribunalului, aprobată din partea Curții de Apel instanța primă a desfăcut căsătoria dintre părți din vina amândorora dovedită fiindu-le vina deopotrivă, deși reclamantul n'a înaintat cerere pentru desfacerea căsătoriei în termenul de trei luni de la expirarea timpului de 6 luni fixat pentru separațiunea de pat și masă.

Intimata a considerat ca violare a legii admiterea cererii reclamantului.

§ 100 al legii matrimoniale dispune, că: „dacă soții de căsătorie în răstimpul separațiunii de pat și masă restituiesc conviețuirea, ori dacă reclamantul și în caz de cererea reconvențională intimatului, nu cere desfacerea căsătoriei în răstimp de 3 luni urmate după expirarea termenului pentru separațiunea de pat și masă: pe baza cauzei invocate în proces nu se mai poate cere desfacerea căsătoriei” iar alineatul al treilea al § 85 al aceleiași legi dispune că „intimatul și fără cerere reconvențională poate cere că în caz de desfacerea căsătoriei și reclamantul să fie declarat vinovat, dacă dovedește contra lui cauză de divorț; această cerere și o poate întemeia și pe asfel de cauză, față de care dreptul de acțiune i s'a prescris, dar la ivirea cauzei, servind de bază divorțului, încă există.

Din combinarea acestor 2 texte de lege reiese că partea litigantă care în sensul § 100 din legea matrimonială, și a pierdut avantajul de drept procesul câștigat odată, acest drept nu-l mai poate invoca ca bază independentă a divorțului; dar când divorțul se pronunță la cererea justificată a uneia dintre părți, legea recunoaște și părții contrare dreptul ca și dânsa să și poată valora, dar numai în chip subsidiar, dreptul rezultând din vina celeilalte, dacă vina acelei părți există când s'a ivit vina pentru care se pronunță divorțul și fiindcă vina intimății invocată de reclamant, prin procesul în cazul prezent susținut chiar prin cererea desfacerii definitive a căsătoriei din partea intimății există când s'a ivit vina reclamantului, pentru că fiind în curgere a procesului, indiferent că din a cui inițiativă; împiedică prescrierea cauzei făcute obiect al acestui proces, corect au procedat instanțele inferioare admitând și cererea reclamantului în chestiunea vinovăției intimății; cererea ei de revizuire este deci neîntemeiată și urmează să fie respinsă.

Pentru aceste motive Curtea, în numele legii respinge cererea de revizuire a intimății prezentată contra sentinței Curții de Apel Cluj No. C 639/7—1921.

Decizia No. 927. Ardeal Dosar No. 1391—921.

S'a luat în cercetare cauza crima de furt contra acuzărilor Teodor Coroian, Paul Drăgan:

Se constată, că în cauza prezentă Tribunalul Cluj a dat Sentința No. 2523/1920—21 care fiind apelată de acuzăți și apărător Curtea de Apel Cluj a dat Sentința No. P. 175/21—1921 contra căreia a înaintat recurs de nulitate acuzății și apărătorului.

Deliberând. Asupra motivelor de casare anunțate de acuzatul Paul Drăgan și apărătorul său:

1. Nulitatea decisului Curții de Apel No. P. 175/27—1921 pentru neacceptarea recursului de nulitate bazat pe punctele 5 și 6 al § 384 pr. pen.

Asupra motivului de casare anunțat de acuzatul Teodor Coroian.

2. Nulitatea declarată pe motiv că nu se simte vinovat făcând furtul în beție complectă.

Apoi asupra motivelor de casare anunțate de acuzatul Paul Drăgan și apărătorul său.

3. Nulitatea bazată pe punctul 9 al § 384 pr. pen. pentru că nu s'a admis cererea să i se comunice conform § 384 alui 6 pr. pen. acuzatului sentința în scris.

4. Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. a. 385 pr. pen. că adică nu subzistă infracțiune.

5. Nulitatea bazată pe punctul 1 lit. b al §-lui citat mai sus că adică infracțiunea nu ar fi bine calificată.

6. Nulitatea bazată pe punctul 2 al aceluiași paragraf, că adică la măsurarea pedepsei nu s'au observat cadrele legii.

Curtea Considerând, că Tribunalul, conform procesului verbal la încheierea desbaterii a adus deciziunea în privința primirii apelurilor anunțate de acuzăți și apărători, iar asupra cererii apărătorului acuzatului Paul Drăgan relativ la înmânarea Sentinței în sensul §-lui 384 alui 6 Tribunalul greșit nu s'a pronunțat și n'a ordonat înmânarea ceruță, dar această pronunțarea este și era a se considera ca denegarea cererii respective și fiindcă deciziunea din partea părților s'a luat la timpul său la cunoștință fără atac, Tribunalul, când după publicarea Sentinței Curții de Apel a admis numai recursul bazat pe punctul 2 al § 384 pr. pen. trecând cu vederea recursul, întrucât era bazat și pe punctele 5 și 6 ale citatului § corect a procedat fiind în asta privință exclus recursul în lipsa atacului îndreptat contra deciziunii denegând înmânarea și asfel fiind trebuind să fie respins ca inadmisibil.

Tot de respins este, ca inadmisibil și recursul de nulitate anunțat de acuzatul Paul Drăgan bazat pe punctul 9 al §-lui 384 pr. pen. pentru că conform §-lui 428 pr. pen. motivul de recurs de nulitate formală întrucât Curtea de Apel l-a înlăturat neadmitându-l nu mai poate fi invocat.

În fond:

Considerând, că acuzatul Teodor Coroian contra Sentinței primei instanțe a apelat numai pentru reducerea (ameliorarea) pedepsei, astfel în chestiunea vinovăției condamnarea lui ridicându-se la valoarea de drept, dar nici din oficiu ca motiv pentru reducerea pedepsei nu se poate lua în considerare apărarea cu beția complectă, acuzatul comișând furtul înainte de a fi beat și continuându-l cu câte va zile mai târziu, după cum rezultă din Starea faptică, acest motiv de recurs deci ca nefondat și inadmisibil urmează să fie respins.

Considerând, că în motivarea nulității bazate pe punctul 1 a invocat de acuzatul Paul Drăgan și apărătorul său atacă aprecierea dovezilor, cari însă scapă de sub controlul acestei Inalte Curți, trebuind Curtea să-și bazeze sentința pe faptele stabilite de instanțele inferioare conform §-lui ultim al legii XIII. 1914 acest motiv de recurs deci ca inadmisibil urmează să fie respins.

Considerând, că motivul greșitei calificări este nebazat pentrucă din apărarea acuzatului, conform stării faptice stabilite de instanțele inferioare reese, că acuzatul ulterior a aflat și știut, că coacuzatul a comis furt, totuși i-a stat întru ajutor ca să ascundă obiectele furate, urmează deci că acest motiv de recurs să fie de asemenea respins.

Considerând, că infracțiunea acestui acuzat, Paul Drăgan, este susceptibilă de pedeapsa închisorii corecționale până la 2 ani, iar pedeapsa lui cu aplicarea §-lui 91 s'a măsurat cu 6 luni, este evident că motivul neobservării cadrelor legii este nefondat stând în raport cu vinovația lui și urmează să fie respins.

Pentru aceste motive Curtea în numele legii Respinge recursul de nulitate anunțat de acuzatul Teodor Coroian, Paul Drăgan și apărătorul acestuia din urmă contra Sentinței Curții de Apel din Cluj No. 175/21—1921.

SECȚIUNEA III.

Decizia Nr. 224. Ardeal. Dosar No. 2615—921

S'a luat în cercetare recursul făcut de Francisc Klein din Timișoara în contra hotărârii No. 1215—1920 a Comisiunii de reclamare din Timișoara.

Deliberând. Asupra motivului recursului:

Că recurentul nu s'a ocupat nici odată cu nici o afacere de intermedlar și că după ocupațiunea sa ca agent comercial, este deja impus la dări.

Fajă de aceaste:

Văzând că hotărârea de sub No. 44.016—1919 a Administrației financiare din Timișoara ca instanță primă, neavând nici o motivare, nu se pot vedea fapte constatate în mod concret, cari au servit de bază impunerii.

Văzând că, Comisiunea de reclamare din Timișoara ca for apelativ a examinat speța în mod superficial, ceace se deduce din faptul că, în motivarea hotărârii sale atacate, confirmând hotărârea primei instanțe învoacă că impozitul în chestie ar fi fost stabilit de către „Comisiunea de impunere cunoscând împrejurările locale“, deși hotărârea de prima instanța s'a dat nu de către „Comisiunea de impunere“ ci pe baza paragrafului 8 din legea XXI: 1915, Adm. Financiară din Timișoara.

Văzând în fine că, susținerea recurentului că după ocupațiunea sa ca agent comercial, a fost deja impus la impozitul de a III-a clasă, este dovedită cu însemnările chiar ale Direcțiunii financiare conform cărora rezultă că în adevăr recurentul sub No. 217 și 1115—1215 ale Comisiunii de impunere respective celei de reclamare, a fost impus cu suma de 2000 coroane.

Pentru aceste motive. Curtea, în numele legii. Admite recursul. Casează atât hotărârea de sub No. 44.016—1919 a Administrației financiare din Timișoara, cât și hotărârea de sub No. 1215—1920 a Comisiunii de reclamare din Timișoara, date privitor la recurentul Klein Ferenc și îndrumă Administrația financiară din Timișoara să dispună a se da hotărârea din nou în prima instanță și mai departe să procedă conform celor legale, arătând faptele concrete pe cari își bazează hotărârea.

Decizia No. 192. Ardeal. Dosar No. 4582—921.

S'a luat în cercetare recursul făcut de Comuna Tomnatic în contra hotărârii subprefecturii Timiș-Torontal No. 11.097—921.

În lipsa părților cari nu s'au citat conform legii.

Deliberând; Având în vedere că Comuna este îndreptățită să stabilească condițiunile că stabilite nu sunt în contra legii și interesului comunei, iar îndeplinirea lor nu este imposibilă, pentrucă ciorile și coțofanele se pot stărpi și prin alte mijloace, la stârpirea lor prin otravă este posibilă în massele cele mai mari.

Având în vedere că stârpirea acestor pasări râpitoare servește interesul comunei și a cauzei vânătoarești.

Că dar hotărâtoarea este dată în marginele legii.

Pentru aceste motive, Curtea în numele legii. Admite recursul, casează hotărârea prefectului Timiș-Torontal No. 12.097—921 și menține hotărârea Consiliului Comunal din Tomnatic No. 5/6—921.

Decizia No. 433. Ardeal. Dosar No. 660—921.

S'a luat în cercetare recursul făcut de baronul Petru Baich în contra deciziei No. 77.278 III—1916 a Direcțiunii financiare din Oradea-Mare.

Deliberând. Asupra motivelor de recurs. „Că cesiunea supusă taxării s'a scos din vigoare și este fără obiect — cere ștergerea taxei.“

Curtea, Având în vedere motivele și bineînvoacate ale Direcțiunii financiare, și văzând că recurentul deși somat la aceasta nu a prezentat nici o dovadă care să infirme stabilirile Direcțiunii financiare, adoptă aceste motive.

Pentru aceste motive, Curtea, în numele legii. Respinge recursul.

Decizia No. 56—922. Bucovina. Dosar No. 373—921

În cauza de moștenire după răp. Flora a lui Ioader Schipor născ. Pițul din Pătrăuți p/S.

S'a luat în cercetare recursul în revizuire extraordinar al lui Gheorghe Bașnean în contra hotărârii tribunalului Cernăuți cu intimații de recurs din 12 XI 1920 Nr. IV 501/20 confirmătoare hotărârea judecătorei Lindoiu din 29 VII 1920 A II 809—12/18 prin care s'a dispus lichidarea lăsamântului pe baza succesiunii legitime.

S'a ascultat referatul oral al dlui consilier Dr. E. Mandicevski.

Curtea, deliberând. Asupra motivului de recurs. În revizuire extraordinar dezvoltat în sensul greșitei aplicări a dispozițiunii § lui 123 din patenta din 9 VIII 1854 No. 208 f. l. i, conform căreia recurentul în baza ziselor martori or de ultimă voință avea să fie luat drept legitimul moștenitor cât timp rudele mai aproape această stare cum și validitatea testamentului n'ar fi confestat în judecată.

Considerând, că confirmând instanța de recurs hotărârea instanței întâi, recursul în revizuire introdus în contra hotărârii confirmatoare poate fi supus judecării în revizuire numai în condițiunile §-ului 16 din patenta din 9 VIII 1854 No. 208 l. i. i.

Considerând, că nefiind constatat prin cercetările instanței întâi, că lăsațoarea de moștenire Flora a lui Todor Schipor, înaintea morței sale ar fi făcut o declarațiune de ultimă voință în formele solemne prescise în §§ 578 și u. sau 585 din cod.

civil, ceea ce e condițiunei § 123 din patente din 9 VIII 1854, această lege nu se putea aplica.

Considerând, că așa fiind nici o vădită violare de lege sau denaturare de acte, nici o nulitate nu s'a strecurat, de unde urmează inadmisibilitatea recursului în reviziune.

Pentru aceste motive, Curtea în numele legii decide.

Recursul în reviziune se respinge.

Ordonanțe

MINISTERUL JUSTITIEI DIRECTORATUL
GENERAL CLUJ

Instanțelor Judecătorești

Ordine circ. interpretative relativ la Cărțile Fund.
No. 15235 922.

Ne-a ajuns la cunoștință că unele instanțe de c. f. nu respectă îndatoririle legale, privitoare la întrebuințarea limbei oficiale în actele și lucrările de căderea lor și un execută ordonanțele și ordinele circulare date în acest obiect, iar altele interpretează greșit în mod arbitrar dispozițiunile cuprinse în normele în vigoare privitoare la întrebuințarea limbei. Ne se aduc acuze de altă parte că funcționarii c. f. un cunosc încă limba românească, deși deoparte termenele acordate pentru învățarea ei au expirat deja de mult, de altă parte pentru înlesnire li s'au pus deja la dispoziție instanțelor c. f. colecții de inscripții în c. f. cu traducere românească, tot asemenea și formulare trebuncioase, precum și un vocabular juridic potrivit.

Această situație nu se poate menține și pe viitor.

Învilăm deci pe Dnii președinți al tribunalelor și pe Dnii Șefijudecători să ia măsurile convenite pentru executarea următoarelor dispozițiuni, în afară de cele Comunicate prin ordonanțele anterioare, având îș datoria de a le Controla și anume:

1. Orice lucrări, inscripții în cf. (prot. c. f. sau foi ori coale) se face exclusiv în limba română, ca fiind limba oficială a țării. Inscripțiile se vor face în conformitate cu textele de inscripții comunicate prin ordinul nostru circular No 134—922 I. din 1 Ianuarie 1922 și consultând în caz de necesitate vocabularul juridic pentru cărțile funduare dat sub No. 37474—921 I. de către acest directorat.

2. Protocoalele (foile, coalele) de c. f. nou deschise se întocmesc numai în limba românească, traducându-se din limba maghiară pe lângă utilizarea formularelor de inscripții și a vocabularului amintite la punctul 1 și pe lângă supravegherea și controlul judecătorului delegat pentru lucrările Cf. Asemenea se va proceda și la înlocuirea prot. (foi, coale) vechi deteriorate, pierdute, sau nimicite într'alt mod. Numirile românești ale Comunelor, se vor scrie după denumirea lor veche românească, până la alte

dispoziții, iar numirile dricarilor (postatelor-dulă) se va restabili după numirile din vechile hărți de localizare.

3. Resolvările (decizii, hotăriri) procesele verbale etc) lucrările de birou (înregistrare, expediție arhivă etc) și orice alte lucrări, încă se vor face exclusiv în limba statului în conformitate cu formularele oficiale; cari au fost puse la dispoziția instanțelor c. f.

Nr. 18799—1922.

Dispozițiile privitoare la cărțile funduare ale ordinului circular Nr. 11554—1920. Pres. Just. de la 7 Maiu 1920 al Secretariatului nostru General se modifică în următor în mod provizoriu:

Instanțele cărților funduare vor încasa în numerar o taxă de câte 20 lei de fiecare coală începută pentru copiile, extractele din protocoalele (coalele), hărțile și actele păstrate la c. f. liberate la cererea părților.

Dacă extractul sau copia protocolului (coalei c. f., conține nu numai inscripțiile foaiei B (de proprietate), ci pe cele din foaia C (de sarcini) atunci de fiecare coală începută se vor încasa câte 30 lei. La extrasele din hărți de fiecare coală începută câte 20 lei, însă astfel, că acești 20 lei se vor plăti separat pentru fiecare parcelă de pământ, a cărei schișă de hartă se face. Dacă se cere și tabloul vecinilor, atunci se va încasa încă câte 10 lei după tabloul fiecărei parcele. Din taxele încasate 10% se vor plăti personalului de administrație în proporția repartizării acestor lucrări dacă le face în afară de orele de birou. Repartizarea acestor lucrări remunerarea lor se va face de către judecătorii de ocol la propunerea conducătorului c. f. pe lângă aprobarea președintelui tribunalului. Restul de 90% al încasărilor din acestea taxe va fi administrat președintelui tribunalului de către șeful instanței c. f. la finele fiecărei luni. Președintele la rândul său va îngriji ca din sumele adunate să completeze stocurile disponibile de formulare, tipărituri și registre ale instanțelor c. f. subordonate, repartizându-le după trebuință. Procurile se vor face după prealabilă noastră autoritație din caz în caz. Raport de situație nu se va înainta tot la trei luni, la finele fiecărușfert de an, Celelalte dispozițiuni ale ordinului circular Nr. 11554—1920 rămân neschimbat.

No. 19.665—1922.

Am onoare a vă înștiința că am dat Președinților Curților de Apel următoarea circulară:

Permisuniile de radiere eliberate în streinătate sunt supuse unei taxe de legalizare așa de mare încât în cele mai multe cazuri radierea costă mai mult decât suma creanței întabulate.

Aşa de exemplu Ministerul Ungar al afacerilor streine, percepe pentru o legalizare 1460 coroane. In urma acestui fapt debitorii ardeleni nu pot fi liberați de dreptul de ipotecă întabulate în favoarea creditorilor maghiari.

Aceasta stare de lucruri provine în parte din faptul că părțile nu se folosesc de dispozițiunile Regulamentului de cărți funduare, prin care valorificarea drepturilor lor devine posibilă, fără să fie păgubite.

Aşa de exemplu articolul 81 lit. d. din Regulamentul cărților funduare prevede că pentru radiere nu este nevoie de o permisiune de radiere de sine stătătoare pentru care legalizarea este prevăzută în articolul 82 lit. e, ci că este destul ca creditorul să declare în însuși cererea că se învoiește la radiere.

Având în vedere că articolul 121 din Regulament nu este nici o piedecă să se întabuleze radierea dacă creditorul strein, fără a elibera o permisiune de radiere, declară în cererea de radiere că se învoiește.

Având însă în vedere, că pentru înlăturarea abuzurilor este nevoie de mai mare precauțiune, dacă este vorba de un creditor strein, credem că în acest caz ar fi necesar ca cererea să fie legalizată de un notar public din țara eliberării cererei, deși sunt de părerea că întabularea are loc și fără de aceasta.

No. 24629—1922.

(Către Dnii primari!)

Cărțile funduare se găsesc aproape în toate orașele într'o stare foarte tristă.

Gvernul maghiar decând a inbucnit războiul, nu a mai dat creditele necesare pentru susținerea și corectarea lor, nici articolele necesare pentru autoritățile de carte funduare nu s'au mai procurat. După preluarea imperului, Statul Român a avut alătea cheltuieli cu investițiunile de prima necesitate, încât pentru cărțile funduare nici până acum nu s'a putut găsi acoperire în bugetul Statului. In afară de aceasta, instituțiunea cărților funduare nefiind introdusă decât numai în Ardeal, Banat și Bucovina, în buget nu poate fi îngrijită așa ca instituțiunile comune în toate părțile Statului.

In astfel de împrejurări, publicul trebuie să contribuie la aranjarea cărților funduare cu atât mai mult cu cât orice zăbovire periclitează întreaga instituțiune, în care este depusă muncă de decenii și care are un preț de miliarde. Dacă instituțiunea cărților funduare ar înceta, atunci întregul credit și întreaga siguranță de drept ar dispărea, ba chiar și ordinea și siguranța publică ar fi grav vătămate.

In cele mai multe orașe se încasează sume însemnate din taxele după transcrierile în cărțile funduare, deci este echitabil ca aceste orașe să parti-

cipe și la sarcini. In afară de aceasta, proprietarii caselor și pământurilor fiind interesați în primul rând să se mențină această instituțiune care le dă deplină siguranță a proprietăți de sigur că vor contribui în mod proporțional la cheltuieli.

Pentru aceste considerațiuni, orașul Cluj a oferit o jumătate de milion pentru îmbunătățirea cărților funduare și cred că toate orașele vor urma acest exemplu.

Vă rog deci, Domnule Primar, să binevoiți a lua contract cu șefjudecătorul ocolului, pentru a constata care sumă ar fi necesară pentru aranjarea deplină sau parțială a cărților funduare și să adunați această sumă dela proprietari după proporția proprietăți lor.

Lucrările s'ar putea face după următorul program:

1. Procurarea tuturor articolelor ce lipsesc (dulapuri, etagere, culii, foi, hârtie, chingi etc.)
2. Legarea registrelor.
3. Întocnirea din nou sau repararea hărților.
4. După necesitate corectarea cărților funduare, introducerea posesorilor de fapt, executarea lucrărilor de comasație, indentificarea etc.
5. Redactarea coalelor funduare definitive (betétszerkesztés.)

Noi am îngrijit de personalul necesar în modul următor:

a) personalul actual al judecătoriei de ocol ar lucra afară de orele oficiale cu o retribuțiune de 15—30 lei pe un ceas;

b) personalul actual al administrației orașenești în același mod;

c) s'ar aplica funcționari provizorii plătiți din fondul ce s'ar aduna.

Fondul s'ar mânui de primărie sau de o bancă, iar plățile s'ar face pe baza ordonanțării judecătorului șef.

Pentru a asigura ca acest fond să nu fie afectat altor scopuri, plățile făcute de proprietari ar trebui să se încaseze contra unei chitanțe care să exprime că aceste sume nu pot fi întrebunțate decât la aranjarea cărților funduare.

Accentuez că situația este foarte grava și că fără ajutorul Dv. instituțiunea cărților funduare este periclitată, pentru că în greua stare financiară a Statului nu este nici o speranță să se găsească o acoperire bugetară îndestulătoare.

Dacă în anul curent vom îngrijii numai de lucrările cele mai necesare (mai sus 1, 2, 3), iar celelalte cheltuieli le împărțim pe mai mulți ani, întreaga aranjare se va putea face fără o prea mare însărcinare anuală a publicului.